

# Zemřel František Maxera

Dne 3. května 2025 zesnul ve svém rakouském domově František Maxera (81), keramik, disident a emigrant. Od roku 1978 žil v dolnorakouské obci Alberndorf im Pulkautal, nedaleko moravského Znojma. Hranice do sousední země překročil jako člověk „neurčené státní příslušnosti přechodně se zdržující v Československé socialistické republice“. Tak to bylo uvedeno na oficiálním výjezdním dokumentu od úřadů komunistického Československa, které se nepohodlného umělce a disidenta rozhodlo zbavit v rámci akce „Asanace“.



František Maxera s dcerou Agathou během vernisáže výstavy ART IS HERE: Moderní umění v Pražákové paláci Moravské galerie, 2024 (foto: Luděk Navara)

František Maxera se narodil 3. prosince 1943 v obci Jiřice u Moravských Budějovic, část jeho příbuzných byla v padesátých letech režimem z různých důvodů pronásledována. On sám absolvoval v roce 1961 gymnázium ve Znojmě, poté Střední umělecko-průmyslovou školu v Brně. Později se začal věnovat umělecké tvorbě v keramické dílně v Kunštátě na Moravě. V roce 1966 poprvé samostatně vystavoval v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Brně.

Účastnil se různých konceptuálních výstav a performancí a také akcí undergroundu, později patřil k příznivcům skupiny Plastic People

of the Universe, a tak se dostal i do hledáčku Státní bezpečnosti. V roce 1975 skončil ve vězení poté, co byl odsouzen za tzv. pobuřování. Jako jeden z prvních signatářů Charty 77 čelil dlouhodobé šikaně. Nakonec byl zařazen do akce „Asanace“ a režim ho stejně jako stovky jiných nepohodlných disidentů donutil k vystěhování. Nařídili mu opustit Československo do 30. listopadu 1978.

V rozhovoru s autorem tohoto textu v roce 2015 tuto osudovou situaci popsal takto: „Takže jsem přijel na hranici s Rakouskem 6. října 1978. Samozřejmě, šikana pokračovala až do poslední chvíle. Tajná policie mi vzala řidičák a nevrátila ho, takže jsem si své

auto musel nechat na hranice dovézt. A to jsem pořád nevěděl, zda mne za tu hranici pustí...“ Nakonec se do sousední svobodné země dostal a začal si budovat nový domov a keramickou dílnu v Alberndorfu. Podařilo se mu to i díky pomoci místních. Od obce dostal dům a finanční příspěvek. Pomohl mu i tehdejší dolnorakouský zemský hejtman Sigfried Ludwig, který shodou okolností svého času také studoval na znojemském gymnáziu. Maxera byl až do smrti Rakušanům za příznivé přijetí vděčný. Svého nového rakouského občanství nikdy nelitoval.

V Alberndorfu si vybudoval nový domov, žil zde s manželkou Markétou a radost mu dělala dcera Agatha. Stihl se ještě vrátit ke svým uměleckým začátkům v Česku. Svými vzpomínkami přispěl Domu umění v Brně do knihy *Mladí přátelé výtvarného umění (MPVU)* autorek Terezie Petiškové, Mariky Svobodové a Jany Vránové (Spolek přátel Domu umění města Brna – Dům umění města Brna, Brno 2020). Jeho umělecké práce se vrátily do Brna a staly se v Moravské galerii součástí expozice ART IS HERE: Moderní umění.

Nedávno parlamentem odsouhlaseného odškodnění pro oběti akce „Asanace“, na jehož přípravě se podílel i Ústav pro studium totalitních režimů, se už František Maxera nedožil. „Wenn ihr mich sucht, sucht mich in euren Herzen. Habe ich dort eine Bleibe gefunden, lebe ich in euch weiter.“ (Hledáte-li mě, hledejte mě ve svých srdcích. Najdu-li tam domov, budu ve vás žít dál.) Tento citát z básníka Rainera Marii Rilkeho byl uveden na smutečním oznámení o Maxerově odchodu.



Luděk Navara